

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

**ХОРЕОГРАФІЧНІ НАРИСИ
XXI СТОЛІТТЯ: ПОЛІАСПЕКТНИЙ
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ АБРИС**

Навчально-методичний посібник

Рівне – 2021

УДК 793.3 “20” (07)

X 79

*Друкується відповідно до рішення Вченої ради
Рівненського державного гуманітарного університету,
протокол № 6 від 30.06.2021 року*

**В рамках відзначення 33-річчя заснування кафедри хореографії
художньо-педагогічного факультету РДГУ**

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

- Виткалов С. В.** доктор культурології, канд. мистецтвознавства, професор кафедри культурології та музеєзнавства Рівненського державного гуманітарного університету;
- Плахотнюк О. А.** канд. мистецтвознавства, доцент кафедри режисури та хореографії Львівського національного університету ім. І.Франка;
- Маркевич Л. А.** канд. мистецтвознавства, доцент кафедри хореографії Рівненського державного гуманітарного університету

X 79 **Хореографічні нариси XXI століття: поліаспектний навчально-методичний абрис** : навч.-метод. посіб. / Л.А. Маркевич, Л.П. Волошина, Р.Л. Горбачук, В.А. Гордєєв, О.Ю. Гордєєва, Л.А. Зань, А.А. Завалін, І.П. Легка, Т.Й. Лобан, Д.І. Манелюк, Е.В. Манелюк, В.В. Пуйова, С.В. Рабченюк, А.В. Самохвалова, В.В. Шингер. – Рівне : О. Зень, 2021. – 639 с.

ISBN 978-617-601-381-5

Матеріали досліджень, уміщені до збірника за матеріалами, поданими авторами, друкуються мовою оригіналу. Закон охороняє права та інтереси авторів навчально-методичного матеріалу. Відтворення, розповсюдження, передрукування та інше використання навчально-методичного матеріалу без згоди авторів (або посилання на авторів) забороняється.

УДК 793.3 “20” (07)

© Маркевич Л.А., Волошина Л.П., Горбачук Р.Л., Гордєєв В.А.,
Гордєєва О.Ю., Зань Л.А., Завалін А.А., Легка І.П., Лобан Т.Й.,
Манелюк Д.І., Манелюк Е.В., Пуйова В.В.,
Рабченюк С.В., Самохвалова А.В.,

ISBN 978-617-601-381-5

Шингер В.В., 2021

З М І С Т

ПЕРЕДМОВА	6
------------------------	---

Розділ 1. ПЕРШИЙ КУРС.

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ «БАКАЛАВР»

Волошина Л.П.

Теорія і методика викладання класичного танцю 1 курс 2 семестр: екзерсис біля станка	8
---	---

Шингер В.В.

Теорія та методика викладання європейських танців 1 курс: етапи формування та методика виконання танцю «Повільний вальс», клас «Початківці»	33
---	----

Рабченко С.В.

Теорія та методика викладання латиноамериканських танців 1 курс: етапи формування та методика виконання танцю «Ча-ча-ча», клас «Початківці»	73
---	----

Манелюк Е.В.

Теорія та методика викладання історико-побутового танцю 1 курс: епоха Західноєвропейського Середньовіччя, епоха Відродження	115
---	-----

Розділ 2. ДРУГИЙ КУРС.

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ «БАКАЛАВР»

Волошина Л.П.

Теорія і методика викладання класичного танцю 2 курс 3 семестр: екзерсис біля станка	168
---	-----

Маркевич Л.А.

Мистецтво балетмейстера 2 курс	180
--------------------------------------	-----

Манелюк Д. І.

Основи режисури та акторської майстерності 2 курс 212

Гордєєв В.А., Завалін А.А.

Теорія та методика викладання українського народно-сценічного танцю 2 курс: заняття посеред зали, опис танцю «Буянський скакунець», «Крутях» 252

Самохвалова А.В.

Сучасна інтерпретація фольклору 2 курс 4 семестр: методика роботи з хореографічним фольклором (за польовими щоденниками) 343

Розділ 3. ТРЕТІЙ КУРС.

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ «БАКАЛАВР»

Лобан Т.Й.

Теорія та методика викладання джаз-модерн танцю 3 курс: теоретико-методичні аспекти викладання дисципліни 410

Розділ 4. ЧЕТВЕРТИЙ КУРС.

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ «БАКАЛАВР»

Гордєєва О.Ю.

Теорія та методика викладання народно-сценічного танцю 1-4 курси: методичний аспект вивчення низьких та високих розвертань ноги в екзерсисі народно-сценічного танцю 441

Горбачук Р.Л.

Теорія та методика викладання модерн танцю 2-4 курси 474

Легка І.П.

Виконавська та технічна майстерність 4 курс: класифікація танцювальних рухів віртуозної техніки 503

Розділ 5. ПЕРШИЙ КУРС.

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ «МАГІСТР»

Пуйова В.В.

Методика викладання класичного танцю 1 курс
ОС «Магістр»: 10 уроків дуетно-сценічного танцю 543

Зань Л.А.

Теорія та методика викладання класичного танцю
1-5 рік навчання: розділ екзерсис на пальцях 587

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ 636

РОЗДІЛ 1

ПЕРШИЙ КУРС. ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ «БАКАЛАВР»

УДК 793.3

Лариса Волошина

Larysa Voloshyna

Старший викладач кафедри хореографії,
Рівненський державний гуманітарний університет,
м. Рівне
ORCID ID 0000-0003-1001-5428

**Тема: Теорія і методика викладання класичного танцю
1 курс 2 семестр: екзерсис біля станка**

План

1. Вивчення поз класичного танцю.
2. Приклад практичного уроку 1 курс, 2 семестр.

1. Вивчення поз класичного танцю

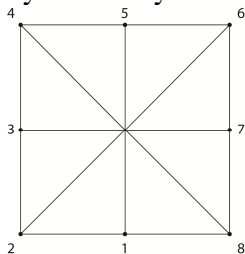
Як відомо, у класичному танці кожен рух складається з послідовного поєднання певних фіксованих положень. Педагогічно-теоретики класичного танцю у своїх методичних роз'ясненнях поєднують рухи за певними ознаками. Так Костровицкая В., Тарасов Н. подають у своїх методичних посібниках підручниках окремі розділи: *battment*, *rond de jambe*, *pas*, стрибкові рухи (які теж поділяються на притаманну їм класифікацію), зв'язуючи рухи та пози. Теоретики класичної педагогіки Базарова Н., Мей В., Цветкова Л., Звёздочкин В., Зань Л. описують вивчення поз з урахуванням навчальної програми та детальними методичними вказівками. Таким чином, можна визнати, що фіксовані положення тіла танцівника у класичному танці визначаються позою. Найбільше виразні та найчастіше використовувані мають свої ознаки та назву.

Саме поняття пози у хореографічному мистецтві досить умовне. Це поняття підпорядковано просторовому та часовому законам театральної хореографії, яка пластично підсилює природні рухи тіла людини. Але ця пластична умовність пози цілком реалістична. Вона дає мистецтву класичного танцю струнки, об'ємні і гнучкі засоби виразності [4].

Проте, поза класичного танцю відрізняється виключним різноманіттям прийомів виконання. У хореографічній постановці вона може бути як основним чи як додатковим елементом в тому чи іншому русі, комбінації, які прийняла школа і театр класичного балету; може виконуватися повільно і швидко, фіксуватися довго і коротко; підсилювати чи послаблювати динаміку рухів. Поза може бути виконана у малій та великій формі, на підлозі і в повітрі, без повороту, з поворотом і т.ін. [15].

Таким чином, поза класичного танцю – це свого роду такий жест, в якому бере участь все тіло танцівника, а не тільки одна чи дві руки, певні повороти голови, тощо.

Попередньо, перед вивченням поз класичного танцю студент вивчає положення тіла в *epaulement*. Пози класичного танцю розпочинають вивчати посеред зали, далі після засвоєння основних положень пози включають у комбіновані завдання біля станка та посеред зали. З метою визначення ступеню повороту корпусу та для кращої орієнтації в танцювальній залі Ваганова А.Я. у своєму підручнику запропонувала план класу, згідно з яким танцювальна зала розподіляється на вісім крапок. Перша крапка визначається серединою рампи на сцені або серединою дзеркала у класі, від неї з інтервалом на $1/8$ кола з поворотом праворуч визначаються решта крапок [5]. Цієї орієнтації викладачі класичної хореографії дотримуються в сучасному освіті хореографів.

В класичному танці існують різноманітні положення корпусу. Танцівник може бути обличчям, боком, спиною чи впівоберта по відношенню до дзеркала. Але загальне прийняті в класичному танці використовуються положення *en face* (прямо, обличчям до дзеркала) і *epaulement* (впівоберта). Положення тіла *epaulement* розрізняються за *epaulement croisee* та *epaulement effacee*. Після вивчених положення тіла в *epaulement*, всі рухи екзерсису посеред зали починаються з вихідного положення *epaulement croisee*. Необхідно звертати увагу студента, щоб з перших кроків засвоєння поз класичного танцю правильно освідомити різні характерні особливості різних поз. Існує поняття «відчуття пози» – це максимальна виразна її подача, що є суттєвим елементом акторської, емоційної майстерності танцівника.

Положення *epaulement croisee* (від французької – схрещений) – ноги знаходяться в п'ятій позиції, права нога попереду (обидві ноги, схрещені), корпус (плечі і стегна) спрямовані в крапку № 8 танцювальної зали, руки у підготовчому положенні, голова праворуч.

Положення *epaulement effacee* (від французької – стертий) – ноги знаходяться в п'ятій позиції, права нога попереду, корпус (плечі і стегна) спрямовані в крапку № 2 танцювальної зали, руки у підготовчому положенні, голова ліворуч. *Epaulement effacee* зустрічається як вихідне положення лише на початковому етапі при вивченні поз *effacee ma ecartee* [17, с. 76–77].

Як вже було зазначено вище, назва пози класичного танцю визначається за положенням ніг. У всіх позах розрізняють робочу та опорну ногу. Робоча нога може бути витягнута на носок і торкатися підлоги, піднята на висоту 300, 450, 900. Варто зазначити, що від висоти підйому робочої ноги назва пози не змінюється. Переважно всі пози класичного танцю розрізняються за «малою» і «великою» позою. Дефініція на «малу» та «велику» позу відбувається за положенням рук, якщо руки приймають першу позицію, то це мала поза, якщо руки знаходяться у третій позиції, то це велика поза.

Пози класичного танцю вивчають не менше двох чи чотирьох разів з кожної ноги. Характер музичного супроводу плавний. При музичному супроводі на 4/4 рух виконується на два такти, при музичному супроводі 3/4 на чотири такти.

Після вивчення і практичного опрацювання поз класичного танцю на середині зали вони включаються в комбінації біля станка, як завершальна їх частина. При цьому необхідно пояснити студентам, що пози в цьому випадку визначаються відносно тієї точки, обличчям до якої вони стоять під час виконання руху en face [17, с. 76].

Перехід із положення en face в *epaulement* потребують чіткої координації корпусу, рук, ніг, голови.

Поза *epaulement croisee* вперед

Музичний розмір – 4/4.

Вихідне положення: *epaulement croisee* п'ята позиція, права нога попереду, руки у підготовчому положенні, голова праворуч.

1 такт «1 і» – руки піднімаються в першу позицію, голова нахиляється до лівого плеча, погляд спрямований в праву долонь.

«2 і» – права нога за принципом *battement tendu* виводиться вперед на носок в підлогу. Одночасно права рука відкривається в другу позицію, ліва зберігає першу позицію. Голова – праворуч, погляд вздовж правої руки.

«3 і, 4 і» – фіксуємо малу позу *epaulement croisee* вперед.

2 такт «1 і, 2 і» – фіксуємо малу позу *epaulement croisee* вперед.

«3 і» – руки набувають положення *allongee*. Голова – праворуч.

«4 і» – руки (кожна за своєю траєкторією) закриваються у підготовче положення, нога заводиться в п'яту позицію, голова після супроводу правої руки, фіксується праворуч.

За вище вказаною музичною розкладкою вивчається велика поза *epaulement croisee* вперед. Як вже обговорювалось, у великій позі руки відкриваються в третю позицію.

Вихідне положення: *epaulement croisee* п'ята позиція, права нога попереду, руки у підготовчому положенні, голова праворуч.

1 такт «1 і» – руки піднімаються в першу позицію, голова нахиляється до лівого плеча, погляд спрямований в праву долонь.

«2 і» – права нога за принципом *battement tendu* виводиться вперед на носок в підлогу. Одночасно права рука

відкривається в другу позицію, ліва переводиться в третю позицію. Голова – праворуч, погляд вздовж правої руки.

«3 і, 4 і» – фіксуємо велику позу *epaulement croisee* вперед.

2 такт «1 і, 2 і» – фіксуємо велику позу *epaulement croisee* вперед.

«3 » – ліва рука розкривається в другу позицію.

Положення тіла залишається незмінним, голова – праворуч.

«і» – руки переводяться в положення через *allongee*.

«4 і» – руки закриваються у підготовче положення, нога заводиться в п'яту позицію, голова після супроводу правої руки, фіксується праворуч.

Поза *epaulement croisee* назад

Музичний розмір – 4/4.

Вихідне положення: *epaulement croisee* п'ята позиція, права нога попереду, руки у підготовчому положенні, голова праворуч.

1 такт «1 і» – руки піднімаються в першу позицію, голова нахилється до лівого плеча, погляд спрямований в праву долонь.

«2 і» – права нога за принципом *battement tendu* виводиться назад на носок в підлогу. Одночасно права рука відкривається в другу позицію, ліва зберігає першу позицію. Голова – праворуч, погляд вздовж правої руки.

«3 і, 4 і» – фіксуємо малу позу *epaulement croisee* назад.

2 такт «1 і, 2 і» – фіксуємо малу позу *epaulement croisee* назад.

«3 і» – руки набувають положення *allongee*. Голова – праворуч.

«4 і» – руки (кожна за своєю траєкторією) закриваються у підготовче положення, нога заводиться в п'яту позицію, голова після супроводу правої руки, фіксується праворуч.

За вище вказаною музичною розкладкою вивчається велика поза *epaulement croisee* назад. Як вже обговорювалось, у великій позі ліва рука відкривається в третю позицію.

Поза *epaulement effacee* вперед

Музичний розмір – 4/4.

Вихідне положення: *epaulement effacee* п'ята позиція, права нога попереду, руки у підготовчому положенні, голова ліворуч.

1 такт «1 і» – руки піднімаються в першу позицію, голова нахиляється до правого плеча, погляд спрямований в ліву долонь.

«2 і» – права нога за принципом *battement tendu* виводиться вперед на носок в підлогу. Одночасно права рука відкривається в другу позицію, ліва зберігає першу позицію. Голова – ліворуч.

«3 і, 4 і» – фіксуємо малу позу *epaulement effacee* вперед.

2 такт «1 і, 2 і» – фіксуємо малу позу *epaulement effacee* вперед.

«3 і» – руки набувають положення *allongee*. Голова – ліворуч.

«4 і» – руки (кожна за своєю траєкторією) закриваються у підготовче положення, нога заводиться в п'яту позицію, голова фіксує прийняте положення.

За вище вказаною музичною розкладкою вивчається велика поза *epaulement effacee* вперед. Як вже обговорювалось, у великій позі ліва рука відкривається в третю позицію.

Поза *epaulement effacee* назад

Музичний розмір – 4/4.

Вихідне положення: *epaulement effacee* п'ята позиція, права нога попереду, руки у підготовчому положенні, голова ліворуч.

1 такт «1 і» – руки піднімаються в першу позицію, голова нахиляється до правого плеча, погляд спрямований в ліву долонь.

«2 і» – ліва нога за принципом *battement tendu* виводиться назад на носок в підлогу. Одночасно права рука відкривається в другу позицію, ліва зберігає першу позицію. Голова – ліворуч.

«3 і, 4 і» – фіксуємо малу позу *epaulement effacee* назад.

2 такт «1 і, 2 і» – фіксуємо малу позу *epaulement effacee* назад.

«3 і» – руки набувають положення *allongee*. Голова – ліворуч.

«4 і» – руки (кожна за своєю траєкторією) закриваються у підготовче положення, нога заводиться в п'яту позицію, голова фіксує прийняте положення.

За вище вказаною музичною розкладкою вивчається велика поза *epaulement effacee* назад. Як вже обговорювалось, у великій позі ліва рука відкривається в третю позицію.

Далі вивчаються пози *ecartee*. Пози *ecartee* розрізняються за напрямками та можуть бути вперед і назад. За своєю окрасою *ecartee* вперед більш помпезна, направлена доверху. Пози *ecartee* назад має романтично-ліричний відтінок, з направленим поглядом по діагоналі до підлоги і з невеликим відхиленням корпусу в сторону від робочої ноги.

Пози *ecartee* назад

Музичний розмір – 4/4.

Вихідне положення: *epaulement effacee* п'ята позиція, права нога попереду, руки у підготовчому положенні, голова ліворуч.

1 такт «1 і» – руки піднімаються в першу позицію, голова нахилиється до правого плеча, погляд спрямований в ліву долонь.

«2 і» – права нога за принципом *battement tendu* виводиться вбік, в крапку № 4. Одночасно з відкриттям ноги, права рука переводиться в третю позицію, ліва рука відкривається в другу позицію. Голова повернута ліворуч, погляд спрямований на кість лівої руки. Корпус підтягнутий і злегка відхилений вліво.

«3 і, 4 і» – фіксуємо велику позу *ecartee* назад.

2 такт «1 і, 2 і» – фіксуємо велику позу *ecartee* назад.

«3» – ноги і голова залишають своє положення, права рука відкривається в другу позицію, корпус вирівнюється.

«і» – руки переводяться в положення через *allongee*.

«4 і» – руки закриваються у підготовче положення, нога заводиться в п'яту позицію вперед, голова після супроводу лівої руки, повертається ліворуч.

Положення рук в малій позі *ecartee* назад можуть бути відкриті в занижену другу позицію, чи однойменна рука до ноги – залишається в першій позиції.

Поза *ecartee* вперед

Музичний розмір – 4/4.

Вихідне положення: *epaulement effacee* п'ята позиція, права нога попереду, руки у підготовчому положенні, голова ліворуч.

1 такт «1 і» – руки піднімаються в першу позицію, голова нахиляється до правого плеча, погляд спрямований в ліву долонь.

«2 і» – ліва нога за принципом *battement tendu* виводиться вбік, в крапку № 8. Одночасно з відкриттям ноги, ліва рука переводиться в третю позицію. Голова ліворуч, погляд спрямований дещо вгору. Корпус підтягнутий і злегка відхилений від робочої ноги.

«3 і, 4 і» – фіксуємо велику позу *ecartee* вперед.

2 такт «1 і, 2 і» – фіксуємо велику позу *ecartee* вперед.

«3» – ноги і голова залишають своє положення, права рука відкривається в другу позицію, корпус вирівнюється.

«і» – руки переводяться в положення через *allongee*.

«4 і» – руки закриваються у підготовче положення, нога заводиться в п'яту позицію назад, голова після супроводу лівої руки, повертається ліворуч.

Положення рук в малій позі *ecartee* назад можуть бути відкриті в занижену другу позицію в положення *allongee*, чи однойменна рука до ноги – залишається в першій позиції.

При вивченні поз *ecartee* необхідно стежити, щоб тазостегновий пояс і плечі танцівника знаходилися в одній площині з ногами.

Пози *arabesque*

В класичному танці існують чотири форми *arabesque*. *Arabesque* легко відрізнити від інших поз за своїми ознаками: руки завжди приймають положення *allongee*, а робоча нога витягнута в напрямок назад. Перших три *arabesque* вивчають на першому році навчання. *I* і *II arabesque* вивчаються з положення тіла в крапки № 7 і 3, потім корпус переводиться в *epaulement effacee*. При виконанні основних (навчальних) форм *arabesque* потрібно слідкувати за руками. Вони не повинні підніматися вище лінії плеча. У танцювальній практиці можна зустріти пози *arabesque* з високо піднятою рукою вперед, але від цього назва *arabesque* не змінюється.

I arabesque

Музичний розмір – 4/4.

Вихідне положення: п'ята позиція, ліва нога попереду, обличчям в крапку № 7, руки у підготовчому положенні, голова ліворуч.

1 такт «1 і, 2 і» – руки піднімаються в першу позицію, голова нахилиється до лівого плеча, погляд спрямований в праву долонь.

«3 і» – права рука відкривається в другу позицію, права нога за принципом *battement tendu* виводиться назад на носок в підлогу, голова прямо.

«4 і» – руки переводяться в положення *allongee*. Кість лівої руки – на рівні лівого плеча. Погляд спрямований вздовж пальців руки витягнутої вперед.

2 такт «1 і, 2 і» – фіксуємо позу *I arabesque*.

«3 і, 4 і» – руки (кожна за своєю траєкторією) закриваються у підготовче положення, нога заводиться в п'яту позицію, голова праворуч.

II arabesque

Музичний розмір – 4/4.

Вихідне положення: п'ята позиція, ліва нога попереду, обличчям в крапку № 7, руки у підготовчому положенні, голова ліворуч.

1 такт «1 і, 2 і» – руки піднімаються в першу позицію, голова нахилиється до лівого плеча, погляд спрямований в праву долонь.

«3 і» – ліва рука відкривається в другу позицію, голова повертається праворуч, права нога за принципом *battement tendu* виводиться назад на носок в підлогу.

«4 і» – руки переводяться в положення *allongee*. Кість правої руки – на рівні правого плеча. Погляд спрямований праворуч.

2 такт «1 і, 2 і» – фіксуємо позу *II arabesque*.

«3 і, 4 і» – руки (кожна за своєю траєкторією) закриваються у підготовче положення, нога заводиться в п'яту позицію, голова праворуч.

III arabesque

Музичний розмір – 4/4.

Вихідне положення: *epaulement croisee* п'ята позиція, права нога попереду, руки у підготовчому положенні, голова праворуч.

1 такт «1 і, 2 і» – руки піднімаються в першу позицію, голова нахиляється до лівого плеча, погляд спрямований в праву долонь.

«3 і» – ліва нога за принципом *battement tendu* виводиться назад на носок в підлогу. Права рука відкривається в другу позицію, ліва залишається в першій, голова прямо.

«4 і» – руки переводяться в положення *allongee*. Кість лівої руки – на рівні лівого плеча. Погляд спрямований вздовж пальців руки витягнутої вперед.

2 такт «1 і, 2 і» – фіксуємо позу *III arabesque*.

«3 і, 4 і» – руки (кожна за своєю траєкторією) закриваються у підготовче положення, нога заводиться в п'яту позицію, голова праворуч.

Після засвоєння поз класичного танцю, вони включаються як завершальна частина у комбінованому завданні екзерсису біля станка і посеред зали.

2. Приклад практичного уроку I курс, 2 семестр

Мета: вивчення поз класичного танцю, розвиток координації біля станка.

Завдання: опанування положенням *epaulement* біля станка, пози класичного танцю як завершальна частина комбінованого завдання.

Demi та grand plié

Муз. розмір – 4/4, 24 т.

Вих. полож.: I поз. ніг, права рука в підготовчому положенні, голова повернута праворуч.

Preparation: 1 т. «1 і, 2» – зберігаємо вих. полож.

«і» – кість руки при відкривається в положення *allongee*.

«3 і» – рука в I поз.

«4 і» – рука в II поз.

Комбіноване завдання:

1 такт – *demi plié* по I поз., рука заводиться у I поз. і відкривається у II поз.

2-3 такти – 2 *grand plié* по I поз. з роботою руки.

4 такт «1 і» – *releve* по I поз., рука переводиться в *allongee*, голова праворуч, погляд вздовж кісті.

«2і» – опускаємось, рука приходить в 2 поз., голова праворуч.

«3і» – *battement tendu* вбік.

«4і» – поставити праву ногу в II поз.

5-8 такти – повтор комбінації по II поз. на останні 2/4 нога через *demi rond* заводиться вперед. Фіксуємо IV поз. ніг.

9-12 такти – повтор комбінації по IV поз. ніг. На останні 2/4 права нога через *battement tendu* закривається в V поз. вперед.

13-16 такти – повтор комбінації по V поз. права нога попереду. На останні 2/4 права нога через *battement tendu* в бік закривається в V поз. назад.

17-20 такти – повтор комбінації по V поз. ліва нога позаду. На останні 2/4 права нога через *battement tendu* назад ставиться в IV поз. назад.

21-24 такти – повтор комбінації по IV поз. права нога позаду. На останні 2/4 права нога через *battement tendu* назад закривається в I поз. ніг.

Комбінація завершена.

Закінчення: два акорди – рука через *allongee* закривається у підготовче положення.

Battement tendu (1)

Муз. розмір – 2/4, **16 тактів.**

Вих. полож.: V поз. ніг, права нога попереду, права рука в підготовчому полож., голова повернута праворуч.

Preparation: **1 такт** – зберігаємо вих. полож., на останню 1/8 права рука привідкривається у підготовче полож.

Комбіноване завдання:

2 такт «1і» – права рука іде в I поз.

«2» – рука відкривається в II поз.

1 такт «і 1» – *battement tendu* вперед.

«і 2» – пауза.

2 такт «і 1» – battement tendu з demi plie по V поз. ніг.

«і 2» – піднятися з demi plie.

3 такт – 2 battement tendu по j вперед.

4 такт «і» – battement tendu вперед,

«1 і» – passe par terre назад,

«2» – закриваємо в V поз. назад.

5-8 такти – повторюємо комбінацію назад.

9-10 такти – 2 double battement tendu вбік, зі зміною позицій.

11 такт «і 1» – рука в allongee.

«і 2» – рука закривається в підготовчче положення, голова супроводжує руку.

12 такт «і 1» – розвертаємо корпус в epaulement effacee, голова праворуч.

«і 2» – фіксуємо положення корпусу epaulement effacee.

13 такт «і 1» – рука в I поз., голова в нахилі на ліво, погляд у долонь.

«і 2» – права нога за принципом battement tendu відкривається вперед, голова праворуч.

14 такт – фіксуємо маленьку позу epaulement effacee вперед.

15 такт – руку переводимо в III поз.

16 такт – фіксуємо велику позу epaulement effacee вперед.

Комбінація завершена.

Закінчення: два акорди – рука витягується розкривається в II поз. і закривається у підготовчче положення, нога закривається в V поз. і розвертаємось у вихідне положення en face.

Battement tendu (2)

Муз. розмір – 2/4, **16 тактів.**

Вих. полож. V поз. ніг, права нога попереду, права рука в підготовччому полож, голова повернута праворуч.

Preparation: 1 такт – зберігаємо вих. полож.

2 такт «1 і» – права рука іде у I поз.

«2» – відкривається у II поз.

Комбіноване завдання:

1 такт «і 1» – battement tendu вперед.

«і 2» – пауза.

2 такт «і 1» – *battement tendu* з *demi plie* по V поз. ніг.

«і 2» – піднятися з *demi plie*.

3 такт – 2 *battement tendu* по ¼ вперед.

4 такт «і 1» – *battement tendu* по ¼ вперед.

«і 2» – пауза.

5 такт – *double battement tendu* вбік, робоча нога закривається вперед.

6 такт – *double battement tendu* вбік, робоча нога закривається назад.

7 такт «і» – рука переводиться в *allongee*, голова супроводжує руку.

«1 і» – рука заводиться у підготовче положення.

«2 і» – фіксуємо положення.

8 такт «1 і» – права рука іде у I поз.

«2» – відкривається у II поз.

9-14 такти – комбінація повторюється у зворотному напрямку.

15 такт «і» – рука переводиться в *allongee*, голова супроводжує руку.

«1 і» – рука заводиться у підготовче положення.

«2 і» – розвертаємо корпус в *epaulement effacee*,

голова праворуч.

16 такт «1 і» – нога, за принципом *battement tendu*, виводиться вперед, рука в I поз., голова у нахилі наліво, погляд у праву долонь.

«2 і» – голова переводиться праворуч, фіксуємо маленьку позу *epaulement effacee* вперед.

Комбінація завершена.

Закінчення: два акорди – рука витягується в *allongee* по I поз. (вперед) закривається у підготовче положення, нога закривається в V поз. і розвертаємось у вихідне положення *en face*.

Battement tendu jete (1)

Муз. розмір – 2/4, **16 тактів.**

Вих. полож.: V поз. ніг, права нога попереду, права рука в підготовчому полож, голова повернута праворуч.

Preparation: **1 такт** – зберігаємо вих. полож.

2 такт «1 і» – права рука іде у I поз.
«2» – відкривається у II поз.

Комбіноване завдання:

1 такт «і 1» – *battement tendu jete* вперед на $\frac{1}{4}$.
«і 2» – пауза.

2 такт «і 1» – *battement tendu jete* вперед на $\frac{1}{4}$.
«і 2» – пауза.

3 такт «і» – *battement tendu jete* вперед
«1» – *riqué*.
«і 2» – *riqué*.

4 такт «і 1» – *riqué*.
«і 2» – закрити ногу в V поз.

5-8 такти – повтор комбінації вбік.

9-12 такти – повтор комбінації назад. При закритті ноги назад, рука закривається в підготовче положення, голова супроводжує руку.

13 такт – розвертаємо корпус в *epaulement effacee*, голова праворуч.

14 такт «1 і» – права рука в I поз.
«2 і» – права нога за принципом *battement tendu*, виводиться назад. Фіксуємо маленьку позу *epaulement effacee* назад.

15 такт – рука переводиться в III поз.

16 такт – фіксуємо велику позу *epaulement effacee* назад.

Комбінація завершена.

Закінчення: **1 такт** – рука відкривається в II поз. і закривається у підготовче положення, нога закривається в V поз.

2 такт – розвертаємось у вихідне положення *en face*.

Battement tendu jete (2)

Муз. розмір – 2/4, 16т.

Вих. полож.: V поз.ніг, права нога попереду, права рука в підготовчому полож, голова повернута праворуч.

Preparation: **1 такт** – зберігаємо вих.. полож.

2 такт «1 і» – права рука іде у I поз.
«2» – відкривається у II поз.

Комбіноване завдання:

1 такт «і 1» – battement tendu jete вперед по1/4 .

«і 2» – пауза.

2 такт – 2 battement tendu jete вперед по1/4.

3 такт «і 1» – battement tendu jete з pique вперед.

«і 2» – battement tendu jete balancoir назад.

4 такт «і 1» – pique позаду.

«і 2» – закрити в V поз. назад.

5-8 такти – повтор комбінації у зворотному напрямку.

9 такт «і 1» – battement tendu jete вбік, ногу закрити назад.

«і 2» – пауза.

10 такт – 2 battement tendu jete вбік по1/4 зі зміною позиції.

11-12 такти – повтор комбінації вбік.

13 такт «і» – battement tendu jete вбік.

«1 і 2» – 2 pique в бік.

14 такт «і 1» – закрити ногу в V поз. назад.

«і 2» – закрити руку у підготовче положення.

15 такт «і 1» – розвернутися в epaulement effacee, голова праворуч.

«і 2» – нога, за принципом battement tendu, відкривається назад, рука в I поз., голова в нахилі на ліво, погляд спрямований у долонь.

16 такт «і 1» – голова повертається праворуч.

«і 2» – фіксуємо маленьку позу epaulement effacee назад.

Комбінація завершена.

Закінчення: два акорди – рука витягується в allongee по I поз. (вперед) закривається у підготовче положення, нога закривається в V поз. назад і розвертаємось у вихідне положення en face, голова праворуч.

Rond de jambe par terre (1)

Муз. розмір – 4/4, **12 тактів.**

Вих. полож.: I поз. ніг, права рука в підготовчому полож., голова повернута праворуч.

Preparation: **1 такт** – зберігаємо вих. полож.

Комбіноване завдання:

1 такт «1 і, 2 і» – temps releve par terre en dehors.

«3 і» – фіксуємо положення

«4 і» – demi rond назад

2 такт – 2 rond de jambe par terre en dehors по 2/4.

3 такт – 4 rond de jambe par terre en dehors по 1/4.

4 такт «1 і» – passe par terre вперед, голова повертається праворуч.

«2 і» – releve lent на 45 градусів вперед.

«3 і» – фіксуємо положення.

«4 і» – опускаємо ногу на носок.

5-8 такт – комбінація повторюється в напрямку en dedans.

9 такт – grand rond de jambe par terre en dehors на demi plie, з роботою руки.

10 такт «1 і, 2 і» – grand rond de jambe par terre en dedans на demi plie, рука в II поз.

«3 і» – витягнутися з demi plie.

«4 і» – закрити ногу в I поз.

11-12 такти – III port de bras.

Комбінація завершена.

Закінчення: два акорди – нога закривається у I поз., рука через allongee закривається у підготовче положення.

Rond de jambe par terre (2)

Муз. розмір – 4/4, 12 тактів.

Вих. полож.: I поз. ніг, права рука в підготовчому полож., голова повернута праворуч.

Preparation: 1 такт «1 і, 2 і» – зберігаємо вих. полож.

«3 і, 4 і» – temps releve par terre en dehors.

Комбіноване завдання:

1 такт – 4 rond de jambe par terre en dehors по ¼. За четвертим rond de jambe par terre голова повертається праворуч.

2 такт «1 і, 2 і» – 2 rond de jambe par terre en dehors по ¼. За останнім rond de jambe par terre голова повертається праворуч, нога фіксує положення вперед.

«3 і, 4 і» – battement releve lent вперед на 45, рука в II поз., голова праворуч.

3 такт «1 і, 2 і» – demi rond de jambe en dehors на 45°, голова прямо.

«3 і» – опустити ногу на носок.

«4 і» – battement releve lent вбік на 450.

4 такт «1 і, 2 і» – demi rond de jambe en dehors на 45°, голова праворуч.

«3 і» – опустити ногу на носок.

«4 і» – passe par terre вперед, рука в II поз., голова праворуч.

5-8 такти – комбінація повторюється в напрямку en dedans.

9 такт – grand rond de jambe par terre en dehors на demi plie, з роботою руки.

10 такт «1 і, 2 і» – grand rond de jambe par terre en dedans на demi plie, рука в II поз.

«3 і» – витягнутися з demi plie.

«4 і» – закрити ногу в I поз.

11-12 такти – III port de bras.

Комбінація завершена.

Закінчення: два акорди – нога закривається у I поз., рука через allongee закривається у підготовчче положення.

Battement fondu (1)

Муз. розмір – 4/4, **16 тактів.**

Вих. полож.: V поз. ніг. права нога попереду, права рука у підготовччому положенні, голова праворуч.

Preparation: **1 такт** – зберігаємо вих. полож.

Комбіноване завдання:

1-2 такти – 2 battement fondu на 45° вперед, перший з роботою руки.

3 такт – plie-releve на 45° вперед, рука в II поз., голова праворуч.

4 такт «1 і, 2 і» – demi rond de jamb par terre на 45 градусів

«3 і» – зберігаємо положення ноги вбік на 450.

«4 і» – опускаємо ногу на носок.

5-8 такти – повтор комбінації у зворотному напрямку.

9-11 такти – 3 battement fondu на 45° вбік з роботою руки.

12 такт – plie-releve на 45° вбік.

13 такт «1 і» – опускаємо ногу на носок.

«2 і» – allongee рукою.

«3 і» – нога закривається в V поз. вперед, рука заводиться у підготовче положення.

«4 і» – розвернутися в epaulement effacee, голова праворуч.

14 такт «1 і, 2 і» – battement tendu вперед, рука в I поз., голова в нахилі до лівого плеча, погляд в долоню.

«3 і, 4 і» – опорна нога виходить в demi plie.

15 такт – фіксуємо маленьку позу epaulement effacee вперед на demi plie. В дівчат рука переводиться в allongee занижена 2 позиція, в хлопців рука в I поз.

16 такт – «1 і» – виходимо з demi plie.

«2 і» – нога закривається в V поз. вперед, рука заводиться у підготовче положення.

«3 і, 4 і» – розвертаємось у вихідне положення en face, голова праворуч.

Комбінація завершена.

Battement fondu (2)

Муз. розмір – 4/4, 16 тактів.

Вих. полож.: V поз. ніг. права нога попереду, права рука у підготовчому положенні, голова праворуч.

Preparation: 1 такт – зберігаємо вих. полож.

Комбіноване завдання:

1-2 такти – 2 battement fondu на 45° вперед, перший з роботою руки.

3 такт – plie-releve на 45° вперед, рука в II поз., голова праворуч.

4 такт – demi rond de jambe en dehors на 45°, рука в II поз., голова прямо.

5-8 такти – повтор комбінації у зворотному напрямку.

9-11 такти – 3 battement fondu на 45° вбік, перший з роботою руки.

12 такт – plie-releve на 45° вбік.

13 такт «1 і» – опустити ногу на носок, рука переводиться в allongee.

«2 і» – закрити ногу в V поз. вперед, руку у підготовче положення.

«3 і» – розвернутися в *epaulement croisee*.

«4 і» – фіксуємо положення корпусу, голова праворуч.

14 такт «1 і» – *battement tendu* вперед, рука в I поз., голова в нахилі до лівого плеча, погляд в долоню.

«2 і» – голова праворуч.

«3 і, 4 і» – фіксуємо *epaulement croisee* вперед маленька поза.

15 такт «1 і, 2 і» – *passee par terre* назад, рука переводиться в III поз., голова праворуч.

«3 і, 4 і» – фіксуємо *epaulement effacee* назад велику позу.

16 такт «1 і, 2 і» – з розворотом корпусу *en face*, переводимо ногу вбік, руку в II поз., голова праворуч.

«3 і» – рука переводиться в *allongee*.

«4 і» – ногу закрити в V поз. вперед, руку у підготовче положення.

Комбінація завершена.

Battement frappe (1)

Муз. розмір – 2/4, **8 тактів.**

Вих. полож.: V поз. ніг. права нога попереду, права рука у підготовчому положенні, голова праворуч.

Preparation: 1 такт – зберігаємо вих. полож.

2 такт «1 і» – права рука у I поз.

«2» – робоча нога відкривається на 300 вбік, рука в II поз., голова праворуч.

Комбіноване завдання:

1 такт «1 і» – *battement frappe* вперед на 300.

«1 2» – пауза.

2 такт – 2 *battement frappe* вперед на 300.

3-4 такти – повтор комбінації вбік.

5-6 такти – повтор комбінації назад.

7 такт «1 і» – опускаємо ногу на носок, рука переводиться в *allongee*.

«2 і» – рука переводиться через підготовче положення в І поз.

8 такт «1 і» – переводимо руку в І поз. в положення allongee.

«2 і» – фіксуємо позу 2 arabesques.

Комбінація завершена.

Закінчення: два акорди – нога закривається у V поз. назад, рука закривається у підготовче положення.

Battement frappe (2)

Муз. розмір – 2/4, 16 тактів.

Вих. полож.: V поз. ніг. права нога попереду, права рука у підготовчому положенні, голова праворуч.

Preparation: 1 такт – зберігаємо вих. полож.

2 такт «1і» – права рука у І поз.

«2» – робоча нога відкривається на 300 вбік, рука в II поз., голова праворуч.

Комбіноване завдання:

1 такт «і 1» – battement frappe вперед на 300.

«і 2» – пауза.

2 такт – 2 battement frappe вперед на 300.

3-4 такти – повтор комбінації в бік.

5 такт «і 1» – опустити ногу на носок, рука allongee закривається у підготовче положення, голова супроводжує руку.

«і 2» – закрити ногу в V поз. назад, руку закрити у підготовче положення, голова супроводжує руку.

6 такт «і 1» – розворот корпусу в epaulement croisee, голова ліворуч.

«і 2» – фіксуємо корпус в epaulement croisee.

7 такт «і 1» – battement tendu назад, рука в І поз. голова ліворуч.

«і 2» – голова ліворуч, фіксуємо epaulement croisee назад маленька поза.

8 такт «і 1» – з розворотом корпусу en face, переводимо ногу вбік, руку в II поз., голова праворуч.

«і 2» – нога піднімається на 300.

9-16 такти – повтор комбінації у зворотному напрямку.

Комбінація завершена.

Закінчення: два акорди – нога закривається у V поз. вперед, рука через allongee закривається у підготовче положення.

Rond de jambe en l'air

Муз. розмір – 4/4, 8 т.

Вих. полож.: V поз. ніг. права нога попереду, права рука у підготовчому положенні, голова праворуч.

Preparation: 1 такт – «1 і, 2 і» – утримаємо вих. положення.

«3 і» – рука виводиться у I поз.

«4 і» – рука відкривається в II поз., нога відкривається на 450 вбік.

1-2 такти – 4 rond de jambe en l'air en dehors на 2/4.

3 такт «1 і» – нога опускається на носок.

«2 і» – рука переводиться в allongee, голова праворуч.

«3 і» – нога закривається в V поз. вперед, рука закривається в підготовче положення, голова праворуч.

«4 і» – розвертаємось в epaulement effacee.

4 такт «1 і» – рука в I поз., голова в нахилі на ліво, погляд в долонь.

«2 і» – нога за принципом battement tendu виводиться вбік, рука іде в III поз., голова ліворуч.

«3 і» – фіксуємо велику позу epaulement ecartee.

«4» – з розворотом корпусу en face, нога виводиться вбік, рука відкривається в II поз., голова праворуч.

«і» – нога піднімається на 450.

5-8 такти – комбінація повторюється у напрямку en dedans.

Комбінація завершена.

Закінчення: два акорди – нога закривається у V поз. вперед, рука через allongee закривається у підготовче положення.

Petit battement sur le cou-de-pied

Муз. розмір – 2/4, 16 тактів.

Вих. полож.: V поз. ніг. права нога попереду, права рука у підготовчому положенні, голова праворуч.

Preparation: 1 такт – зберігаємо вих. полож.

2 такт «1» – releve по V поз. ніг, рука у I поз., голова у нахилі ліворуч, погляд у праву долонь.

«і» – праву ногу відкриваємо на 450 вбік, рука відкривається в II поз., голова праворуч.

«2» – нога закривається на учбове sur le cou-de-pied.

Комбіноване завдання:

1-2 такт «і 1» – petit battement sur le cou-de-pied з акцентом вперед, рука в II поз., голова прямо.

«і 2» – пауза.

3-4 такт – 4 petit battement sur le cou-de-pied з акцентом вперед.

5 такт «і 1» – відкрити ногу вбік на носок, рука переводиться в allongee, голова праворуч.

«і 2» – закрити ногу в V поз. вперед, руку у підготовчче положення, голова супроводжує руку.

6 такт «1 і» – закриваємо ногу вперед в 5 позицію, рука в підготовчче положення

«2 і» – розвертаємось в epaulement croisee.

7 такт «1 і» – права рука в I поз., голова в нахилі до лівого плеча, погляд в долоню.

«2 і» – нога, за принципом battement tendu, виводиться вперед, рука в I поз., голова праворуч.

8 такт «1 і, 2 і» – фіксуємо epaulement croisee вперед маленька поза.

9 такт «1 і» – з розворотом корпусу en face, нога виводиться вбік, рука відкривається в II поз., голова праворуч.

«2 і» – закриваємо ногу на sur le cou-de-pied назад.

9-16 такти – комбінація повторюється у зворотному напрямку. На останній такт фіксуємо epaulement croisee назад велику позу.

Комбінація завершена.

Закінчення: два акорди – нога закривається у V поз. назад, рука через allongee закривається у підготовчче положення.

Adagio

Муз. розмір – 4/4, 8 т.

Вих. полож.: V поз. ніг. права нога попереду, права рука у підготовччому положенні, голова праворуч.

Preparation: 1 такт – зберігаємо вих. полож.

Комбіноване завдання:

1 такт – battement releve lent вперед на 900, рука відкривається в II поз.

2 такт «1 і» – passe на 900.

«2 і» – battement developpe вбік .

«3» – фіксуємо положення.

«і» – нога підвищується, рука переводиться в allongee.

«4 і» – нога опускається, закриваємо в V поз.вперед, рука закривається в підготовче положення.

3-4 такт – комбінацію повторюємо вбік.

5-6 такт – комбінацію повторюємо назад.

7 такт «1 і, 2 і» – розвертаємось в epaulement effacee.

«3 і» – рука в I поз., голова в нахилі до лівого плеча, погляд в долоню.

«4 і» – нога, за принципом battement tendu, виводиться вперед, рука в I поз., голова праворуч.

8 такт «1 і, 2 і» – опорна нога в demi plie, рука переводиться в III поз.

«3 і, 4 і» – фіксуємо epaulement effacee вперед велика поза на demi plie.

Комбінація завершена.

Закінчення: рука відкривається в II поз. і закривається у підготовче положення, нога закривається в V поз., розвертаємось у вихідне положення en face.

Grand battement jete

Муз. розмір – 4/4, **8 т.**

Вих. полож.: V поз. ніг. права нога попереду, права рука у підготовчому положенні, голова праворуч.

Preparation: 1 такт «1 і, 2» – зберігаємо вих. полож.

«і» – кість руки при відкривається в положення allongee.

«3 і» – рука в I поз.

«4 і» – рука в II поз.

Комбіноване завдання:

1 такт «і 1» – grand battement jete вперед.

«і 2» – пауза.

«і 3, і 4» – grand battement jete pointe вперед.

2 такт – комбінацію повторюємо вбік.

3 такт – комбінацію повторюємо назад.

4 такт – комбінацію повторюємо вбік. Останній *grand battement jete pointe* закрити в V поз.назад.

5 такт «1 і» – рука переводиться в *allongee*.

«2 і» – закривається в підготовче положення.

«3 і, 4 і» – розвертаємось в *epaulement effacee*.

6 такт «1 і, 2 і» – рука в I поз., голова в нахилі на ліво, погляд у долонь.

«3 і, 4 і» – права нога за принципом *battement tendu* відкривається назад, голова праворуч.

7 такт «1 і, 2 і» – *pas se par terre* вперед, рука переводиться в III поз., голова праворуч.

«3 і, 4 і» – фіксуємо *epaulement croisee* вперед велику позу.

8 такт «1 і, 2 і» – з розворотом корпусу *en face*, переводимо ногу вбік, руку в II поз., голова праворуч.

«3 і» – рука переводиться в *allongee*.

«4 і» – ногу закрити в V поз. вперед, руку у підготовче положення.

Комбінація завершена.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Базарова Н. Азбука классического танца. Москва. Книга по Требованию, 2012, 106 с.
2. Базарова Н. Классический танец. Ленинград.: Искусство, 1975, 184 с.
3. Бахрушин Ю. История русского балета. Москва.: Просвещение, 1977, 342 с.
4. Блок Л.Д. Классический танец. История и современность. Москва. Искусство, 1987, 556 с.
5. Ваганова А.Я. Основы классического танца. 7-е изд., стер. СПб. Изд. Лань, 2002, 192 с.
6. Класичний танець: учебное пособие для студентов высших и средних учебных заведений искусств и культуры / Укл. Звёздочкин В.А. Ростов н/Д: Феникс, 2005, 410 с.
7. Костровицкая В. Сто уроков классического танца. Ленинград, Искусство, 1981, 320 с.

8. Костровицкая В., Писарев А. Школа классического танца. Ленинград, Искусство, 1986, 272 с.
9. Мессерер А. Уроки классического танца. СПб. Изд. Лань, 2004, 400 с.
10. Методика викладання класичного танцю: Навчальний посібник для студентів I-IV курсів в галузі знань 0202 Мистецтво напрямку підготовки 6.020202 Хореографія / укл. Зань Л.А. Рівне: РДГУ, 2014, 270 с.
11. Молчанова Т.О. Мистецтво піаніста-концертмейстера: Навч. посібник (видання друге, перер., доп), Львів, СПОЛОМ, 2007, 216 с.
12. Основи класичного танцю : метод. реком. ОПП I (бакалаврського) ступеня спец. 024 Хореографія / укл. Волошина Л.П. Рівне: РДГУ, 2019, 21 с.
13. Основи класичного танцю: курс лекцій : метод. реком. ОПП I (бакалаврського) ступеня спец. 024 Хореографія / укл. Волошина Л.П. Рівне: РДГУ, 2019. 25 с.
14. Особливості музичного оформлення уроку класичного танцю : метод. реком. ОПП I (бакалаврського) ступеня спец. 024 Хореографія / укл. Волошина Л.П. Для студентів спеціальності 024 Хореографія / Рівне: РДГУ, 2020, 26 с. (Оновлена та доповнена).
15. Тарасов Н.И. Классический танец. Школа мужского исполнительства. СПб. Изд. Лань, 2005, 496 с.
16. Теорія та методика викладання класичного танцю: методичні рекомендації для організації самостійної роботи студентам II курсу спеціальності 024 Хореографія освітнього ступеня Бакалавр / укл. Волошина Л.П. Для студентів денної та заочної форми навчання / Рівне: РДГУ, 2020, 34 с.
17. Цветкова Л. Методика викладання класичного танцю. Київ, Мистецтво, 2007, 327 с.
18. Эволюция движений в мужском классическом танце: Учебное пособие. / укл. Валукин М.Е. Москва: Росс. акад. театрального искусства ГИТТИС, 2007. 248 с.
19. Ярмолович Л. Принципы музыкального оформления урока классического танца. Ленинград, Изд. Музыка, 1968, 144 с.

Навчальне видання

**ХОРЕОГРАФІЧНІ НАРИСИ ХХІ СТОЛІТТЯ:
ПОЛІАСПЕКТНИЙ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ
АБРИС**

НАВЧАЛЬНИЙ-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК

Автори:

*Маркевич Л.А., Волошина Л.П., Горбачук Р.Л., Гордєєв В.А.,
Гордєєва О.Ю., Зань Л.А., Завалін А.А., Легка І.П., Лобан Т.Й.,
Манелюк Д.І., Манелюк Е.В., Пуйова В.В., Рабченюк С.В.,
Самохвалова А.В., Шингер В.В.*

Відповідальна за випуск:

Маркевич Л.А.

Комп'ютерна верстка та макет:

Федорук Л.М.

Підп. до др. 30.06.2021 р. Формат 60x84 1/16. Папір офсетний.
Ум. друк. арк. 25,5. Наклад 300 прим. Зам. № 631/2

Видавець: О. Зень

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
серія РВ № 26 від 6 квітня 2004 р.
вул. Кн.Романа, 9/24, м. Рівне, 33022,
068 025 067 4, olegzen@ukr.net

Друк: VPM-ПОЛІГРАФ

вул. Буковинська, 3, м. Рівне, 35304;
тел.0-362-64-21-34; 0-98-327-24-00
642134@ukr.net